

KLP

Månedsrapport for november 2022

Markedskommentar

- Foreløpig få tegn til lavere inflasjon
- Sentralbankene fortsetter renteøkningene
- Oppgang i aksjemarkedene i USA og Europa

Økonomisk tilstand

De økonomiske indikatorene har begynt å flate ut på lave nivåer. De harde økonomiske tallene som kjerneinflasjonen og arbeidsløsheten viser foreløpig ikke tegn til svakhet, men fallet i energiprisene trekker den samlede inflasjonen lavere.

Sentralbankene har begynt å signalisere at de vil gå over til noe lavere tempo på renteøkningene, men det er ikke gitt at rentetoppen blir lavere av den grunn. Det kan bli mindre renteøkning hver gang, men flere økninger.

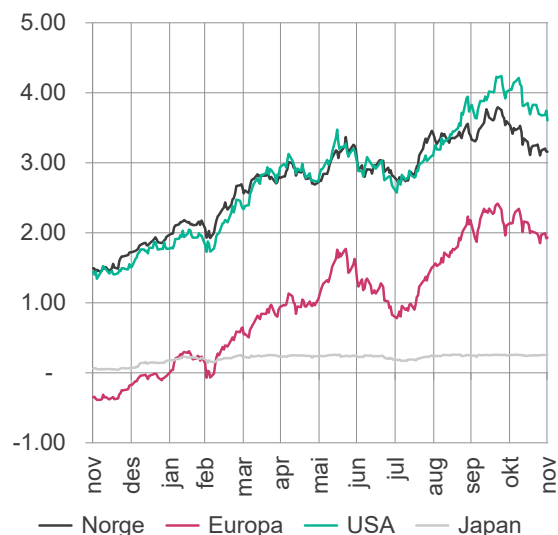
USA

Referatet etter rentemøtet den 2. november i FED (den amerikanske sentralbanken) viser at det er flertall for å redusere tempoet i renteøkningene fremover. Sentralbanken ser at økonomiske indikatorer peker mot moderat vekst i forbruk og produksjon. Til tross for dette er veksten i nye jobber solid og arbeidsløsheten holder seg lav. Inflasjonen holder seg høy og viser at prispresset er bredt basert.

Arbeidsmarkedet var sterkere enn ventet i november. Sysselsettingen steg med 263.000 personer, mens tall fra de foregående månedene ble nedrevidert med 23.000. Timelønnen økte og årsveksten er nå på 5,1 prosent. Arbeidsdeltagelsen falt til 62,1 prosent, mens arbeidsløsheten var uendret på 3,7 prosent.

I oktober falt inflasjonen til 7,7 prosent på årsbasis. Sentralbankens foretrukne mål for prisvekst er kjernedeflatoren for privat forbruk. Denne falt også noe og er nå på 6,0 prosent, godt over FEDs mål på to prosent.

10 års rente i %

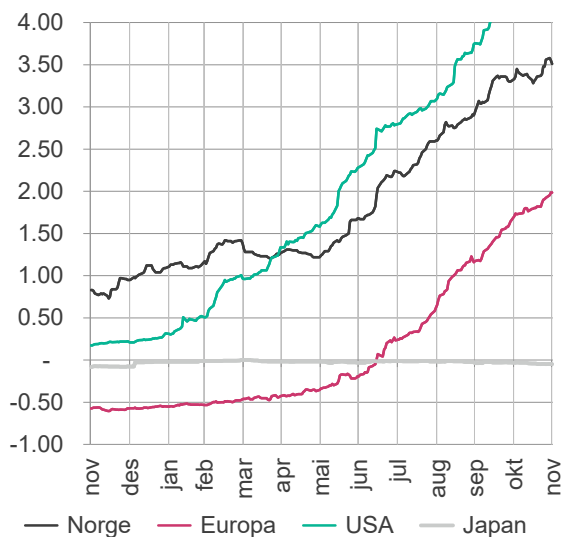
Case-Shiller indeksen, som viser utviklingen i de amerikanske boligprisene, har nå passert toppen og økte med 10,4 prosent det siste året. Dette er ned fra 16,0 prosent i juli. Det er helt klart at boligmarkedet er blant de første områdene der man ser tegn til svekkelse som følge av økte renter. Ny-boligsalget avtar samtidig som nye byggesøknader også modererer seg.

Selv om tempoet i renteøkningene er redusert, har flere medlemmer av sentralbanken vært ute og påpekt at behovet for å øke renten videre er til stede, og rentebanen kan bli høyere enn rentebanen fra oktober. Markedet venter nå en økning på 0,50 prosentpoeng i desember, og at FED fortsetter å øke renten inn i 2023.

Europa

I referatet fra rentemøtet til ECB (den europeiske sentralbanken) den 27. oktober ble det signalisert ytterligere økninger fremover, men sentralbanken vil da være avhengig av utviklingen i nøkkeltallene.

3 mnd rente i %

Arbeidsledigheten for eurolandene falt til 6,5 prosent i oktober, men det er fortsatt store forskjeller internt i EU. Ledigheten ligger på 3,0 prosent i Tyskland og 7,1 prosent i Frankrike, mens land syd i eurosonen, som Spania og Italia, ligger på henholdsvis 12,5 og 7,8 prosent. Ledigheten faller selv om økonomiske indikatorer peker nedover, og da burde arbeidsledigheten begynt å stige.

Prisveksten avtok i november og ligger nå på en årsvekst på 10,0 prosent, ned fra 10,7 prosent i oktober. Det kan se ut som inflasjonen har passert toppen for denne gang, men mye av nedgangen skyldes fallet i energiprisene. Kjerneinflasjonen var uendret på 5,0 prosent, og selv om ECB vekt legger samlet prisvekst viser kjerneinflasjonen at det vil ta tid å få inflasjonen ned mot målet på 2,0 prosent.

ECB har signalisert videre renteøkning, men var samtidig noe forsiktig. Markedene ser ut til å forvente en økning på 0,50 prosentpoeng på møtet i desember. Innskuddsrenten vil da bli 2,0 prosent, noe som ser ut til å være uoffisiell konsensus på nøytral rente.

Norge

Etter at Norges Bank økte renten med 0,25 prosentpoeng til 2,50 prosent den 3. november og signaliserte at styringsrenten mest sannsynlig vil settes videre opp i desember, har økonomiske indikatorer pekt nedover. Renten er hevet mye på kort tid, og pengepolitikken begynner å virke innstrammende på økonomien. Dette taler for å gå mer gradvis fremover i rentesettingen.

I november styrket kronen seg fra 10,29 til 10,26 mot euro, og den svekket seg fra 120,92 til 121,40 i forhold til den handelsvektede indeksen. Norges Bank vil selge 1.900 millioner kroner på vegne av staten hver dag frem til 16. desember. Det er helt vanlig at sentralbanken avslutter valutatransaksjonene rundt midten av måneden i desember.

Ved utgangen av november var arbeidsledigheten målt av NAV på 1,6 prosent. Legger vi sammen tallene for de arbeidsledige og de på ulike statlige tiltak utgjør summen 77.500 personer, marginalt opp fra 76.600 i oktober. Dette tilsvarer 2,6 prosent av arbeidsstyrken. Ledigheten, målt ved arbeidskraftundersøkelsen (AKU) fra SSB økte til 3,4 prosent. Sentralbanken vektlegger NAV sine tall.

Veksten i konsumprisindeksen steg i oktober til 7,5 prosent på årsbasis, fra 6,9

prosent i september. Kjerneinflasjonen økte til 5,9 prosent, godt over Norges Banks anslag på 5,0 prosent.

Kredittveksten økte til 5,2 prosent i oktober. Husholdningenes kredittvekst falt videre og endte på 4,1 prosent, og bedriftenes kredittvekst økte til 7,8 prosent. Med høyere rente ser det ut som husholdningens kredittvekst trender nedover. Veksten i detaljhandelen falt med 0,3 prosent i oktober, etter en økning på 0,1 prosent i september. Detaljhandelen har som ventet vært i en nedadgående trend siden pandemien, men det store markerte fallet som Norges Bank har ventet på har enda ikke inntruffet. Vi tror de økte kostnadene for husholdningene vil bremse detaljhandelen i tiden som kommer.

Økonomiske indikatorer peker nedover, men kjerneinflasjon holder seg høy og arbeidsledigheten stiger ikke. Dette er et dilemma for Norges Bank som ønsker lavere aktivitet for å få ned inflasjonen. Holder ledigheten seg lav kan det bli store lønnsk-rav til våren, og ytterligere press oppover på inflasjonen. Etter at sentralbanken signaliserte lavere takt i økningene tror vi, som markedet, på en renteøkning på 0,25 prosentpoeng til 2,75 prosent på rentemøtet i desember. Markedet forventer fortsatt en topp i området 2,75-3,25 prosent.

RENTEMARKEDENE Internasjonalt og Norge

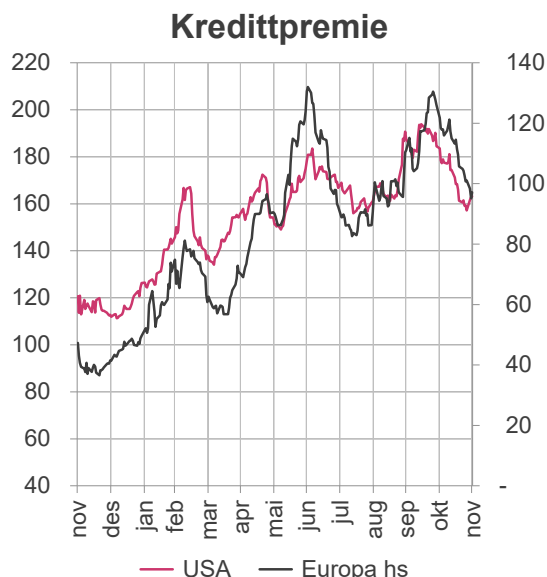
I november har de lange rentene falt både internasjonalt og i Norge. Signaler fra sentralbankene om lavere tempo i renteøkningene og tegn til at inflasjonen kommer noe ned, har sammen med forventninger om resesjon på nyåret dratt rentene mye ned. De korte rentene har holdt seg oppe siden

sentralbankene fortsatt skal øke disse i tiden som kommer.

I november måned har de korte fondene levert god avkastning som følge av man har kommet opp på ett rentenivå som gir en god løpende avkastning. De lengre fondene har gitt en god avkastning som følge av fallende renter og noe inngang i kredittspredene. De fleste av fondene har gjort det noe bedre enn sine respektive indekser.

Kreditt

Kredittpåslaget mellom Barclays Global Aggregate Corporate Index og statsobligasjoner med tilsvarende løpetid ble 0,28 prosentpoeng lavere gjennom måneden og endte på 1,54 prosent. Statsrentene i alle de viktigste markedene falt gjennom måneden. Dette førte til en valutasikret månedsavkastning på om lag 4,13 prosent. Reduksjon i kredittspreader utgjorde om lag 2,04 prosent av totalavkastningen.

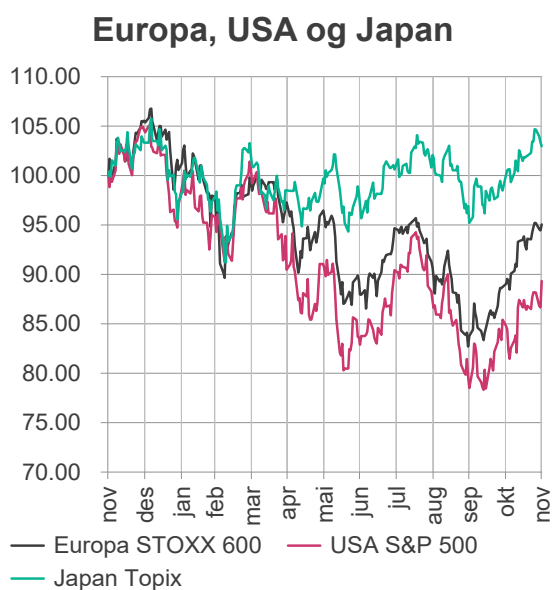

Kredittpåslaget falt jevnt til 1,54 prosent gjennom måneden. Kredittpåslaget falt i alle valutaer, men mest for euro denominerte obligasjoner som var inn hele 0,4

prosentpoeng i november.

Totalt kom det 268 nye obligasjoner til markedet med en verdi på USD 213 milliarder, noe som bidro til at det globale kredittobligasjonsmarkedet økte med 1,1 prosent. Emisjonsvolumet i november var nesten det dobbelte av volumet i oktober.

AKSJEMARKEDENE

Globalt

De globale aksjemarkedene (MSCI World målt i lokal valuta) steg med 5,7 prosent i november. Hittil i år er MSCI World ned 11,5 prosent. Den amerikanske samleindeksen S&P 500 steg med 5,4 prosent i november, og den teknologitunge Nasdaq-indeksen var opp 4,4 prosent. Europa (STOXX 600) steg med 6,8 prosent, mens Kina (Shanghai composite) steg 8,9 prosent. På bransjenivå var materialer og industri sterkest med oppgang på henholdsvis 13,9 og 8,9 prosent. Energi var svakest med oppgang på bare 2,7 prosent.

Både oktober og november har vært måneder med sterke aksjemarkeder i USA og Europa. De siste inflasjonstallene i USA har vært bedre enn fryktet, og dette gir håp

om at det ikke blir nødvendig med så store renteøkninger som tidligere antatt. Renten på tiårige amerikanske statsobligasjoner falt fra 4,1 til 3,6 prosent i november. Samtidig er heller ikke makrotallene så dårlige som fryktet, og dette gir håp om at vi unngår en dyp resesjon i 2023. Dette var mer enn nok til å løfte aksjemarkedene vesentlig, siden pessimismen var utbredt tidligere på høsten, og det skulle lite til for å løfte stemningen.

Mer Samfunnsansvar

KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar hadde avkastning på 3,1 prosent i november, mens det valutasikrede fondet steg 5,7 prosent som følge av en sterkere krone. Avkastningen var 0,5 prosent foran referanseindeksen MSCI World. Målt i norske kroner bidro finansaksjer mest til indekssavkastningen, mens sammensetningen av industriselskaper ga det største bidraget til meravkastningen. Hittil i år er fondets avkastning på minus 5,0 prosent, noe som er 1,6 prosent svakere enn indeksen.

KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar steg 6,7 prosent i november. Dette var 0,2 prosent sterkere enn referanseindeksen. Fondet består av én tredel industriselskaper, og disse trakk fondet opp om lag 2,6 prosent for måneden. Sammenlignet med indeksen bidro sammensetningen av eiendoms- og forskyningsselskaper mest til meravkastningen. Hittil i år er fondets avkastning minus 16,2 prosent, noe som er 3,2 prosent svakere enn indeksen.

KLP AksjeFremvoksende Markeder Mer Samfunnsansvar steg 8,9 prosent i november. Avkastningen var 1,2 prosent svakere enn indeksen. Oppgangen i fondet kan i all hovedsak tilskrives reverseringen i østasiatiske markeder, mens sammensetningen av IT og konsumaksjer bidro mest til

mindreavkastningen. Hittil i år er fondets avkastning minus 6,9 prosent, noe som er 1,5 prosent bedre enn indeksen.

Norge

Fondsindeksen på Oslo Børs gikk opp med 4,5 prosent i november, hvilket var noe svakere enn både europeiske og amerikanske indekser. Oljeprisen falt fra USD 95 til USD 85 i løpet av måneden og er den viktigste forklaringen på dette. Med en år-savkastning på -5,3 prosent i år har likevel Oslo Børs klart seg godt sammenlignet med de amerikanske S&P500 (-14,4 prosent) og NASDAQ indeksene (-26,7 prosent) og den europeiske samleindeksen STOXX600 (-9,9 prosent).

De kraftige bevegelsene i markedene i år fortsatte i november. Det er de samme temaene som preger utviklingen og påvirker sektorforskjellene: Rentebevegelsene knyttet til sentralbankenes arbeid med å tøyte inflasjonen, energipriser som er sterkt påvirket av krigen i Ukraina og vekstforventninger som nedjusteres mot et resesjonsbilde. Selskapsrapportene for tredje kvartal

har stort sett vært gode, mens uttalelser om fremtiden har vært mer forsiktige. I våre øyne er selskapestimatene for neste år generelt for høye og vi forventer nedjusteringer i løpet av dette og neste kvartal. Oslo Børs er ikke dyr på bokverdier, men vi finner heller ikke at markedet i sin helhet er billig priset. Selskapsseleksjon blir viktig i en slik verden.

KLP AksjeNorge steg 4,1 prosent i november, som kan sammenlignes med fondsindeksens 4,5 prosent. Hittil i år er tallene 0,3 prosent for fondet mot -5,3 prosent for indeksen. De største positive bidragsyterne til fondet i måneden var våre undervekker i Aker Solutions, som falt med 20 prosent etter et blokksalg av staten i begynnelsen av måneden, Gjensidige Forsikring og REC Silicon. Negative bidrag verdt å nevne kom fra våre undervekker i Yara, Norsk Hydro og Sparebanken 1 som alle slo fondsindeksen i november. Hittil i år har vi tapt 0,7 prosent på vår undervekt i Norsk Hydro, som dermed er vårt dårligste veddemål i porteføljen i år. Vi beholder den inntil videre på grunn av det vi mener er en høy verdivurdering.

Nøkkeltall - utvalgte aksjeindekser ved siste månedsslutt

	Hist PE	Est PE	Pris/bok	Return on Equity	Est utbytte
MSCI World	17.5	16.3	2.88	15.9 %	2.1 %
S&P 500 Index	19.7	18.5	4.12	19.2 %	1.6 %
MSCI Europa	15.4	12.2	1.82	13.6 %	3.5 %
DAX Index (Frankfurt)	13.3	11.6	1.57	12.7 %	3.5 %
FTSE 100 Index (London)	14.1	9.7	1.68	15.2 %	3.9 %
CAC 40 Index (Paris)	14.0	10.9	1.70	15.2 %	3.3 %
MSCI Japan	14.3	12.8	1.25	8.9 %	2.5 %
MSCI AC Asia Pacific	12.6	13.2	1.44	11.4 %	2.9 %
Oslo Børs Hovedindeks	10.7	8.7	1.86	18.4 %	5.8 %
Oslo Børs Fondindeks	13.9	10.0	1.77	13.5 %	5.7 %
VINX 30 Index (Norden)	16.2	15.3	2.87	18.4 %	3.1 %
Stockholm 30 Index	22.2	17.7	2.06	9.5 %	3.6 %
Copenhagen 20 Index	16.4	14.7	4.32	26.1 %	2.2 %
Helsinki 25 Index	15.1	13.1	1.98	13.6 %	4.2 %
MSCI Emerging Markets	10.9	11.6	1.52	13.6 %	3.4 %
MSCI Brazil	5.6	5.5	1.63	28.6 %	12.3 %
MSCI Russia	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
MSCI India	26.0	24.8	3.68	14.4 %	1.3 %
MSCI China	10.5	11.7	1.11	9.9 %	2.5 %

Kilde: Bloomberg

Avkastning for KLP-fondene pr. 30.11.2022

	Klasse	Avkastning siste måned			Avkastning hittil i år			TE ²	Referanseindeks
		Fond	Indeks	Diff.	Fond	Indeks	Diff.		
INDEKSFOND									
KLP AksjeNorge Indeks	P	3.82 %	3.85 %	-0.04 %	1.59 %	1.61 %	-0.01 %	0.05 %	Oslo Børs Hovedindeks (OSEBX)
	S	3.81 %	3.85 %	-0.05 %	1.58 %	1.61 %	-0.03 %	0.05 %	
KLP AksjeNorden Indeks	P	6.67 %	6.54 %	0.13 %	-12.45 %	-12.00 %	-0.45 %	0.61 %	VINXBNOKNI
	S	6.68 %	6.54 %	0.14 %	-12.36 %	-12.00 %	-0.36 %	0.61 %	
KLP AksjeGlobal Indeks	P	2.75 %	2.57 %	0.17 %	-3.93 %	-3.33 %	-0.60 %	0.41 %	MSCI World Developed Markets
	S	2.75 %	2.57 %	0.18 %	-3.90 %	-3.33 %	-0.56 %	0.41 %	
KLP AksjeGlobal Indeks Valutasikret	P	5.63 %	5.49 %	0.14 %	-14.04 %	-13.55 %	-0.48 %	0.42 %	MSCI World Dev. Markets val.sik.
	S	5.64 %	5.49 %	0.15 %	-13.94 %	-13.55 %	-0.39 %	0.42 %	
	S-1	5.64 %	5.49 %	0.15 %	-14.01 %	-13.55 %	-0.46 %	0.42 %	
KLP AksjeGlobal Small Cap Indeks	P	1.83 %	1.81 %	0.02 %	-5.30 %	-4.87 %	-0.43 %	0.34 %	MSCI World Small Cap
	S	1.84 %	1.81 %	0.02 %	-5.29 %	-4.87 %	-0.41 %	0.34 %	
KLP AksjeVerden Indeks	P	3.48 %	3.34 %	0.14 %	-4.50 %	-3.91 %	-0.59 %	0.39 %	MSCI All Country World
	S	3.49 %	3.34 %	0.15 %	-4.45 %	-3.91 %	-0.54 %	0.39 %	
KLP AksjeFremv Markeder Indeks	P	10.01 %	10.13 %	-0.12 %	-8.10 %	-8.36 %	0.26 %	0.88 %	MSCI Emerging Market
	S	10.02 %	10.13 %	-0.11 %	-8.09 %	-8.36 %	0.26 %	0.88 %	
KLP AksjeEuropa Indeks	P	6.77 %	6.79 %	-0.02 %	-5.37 %	-3.97 %	-1.40 %	0.82 %	MSCI Europe
	S	6.78 %	6.79 %	-0.01 %	-5.37 %	-3.97 %	-1.41 %	0.82 %	
KLP AksjeEuropa Indeks Valutasikret P	P	7.04 %	7.05 %	0.00 %	-7.38 %	-5.98 %	-1.40 %	0.70 %	MSCI Europe valutasikret
	S	7.05 %	7.05 %	0.00 %	-7.30 %	-5.98 %	-1.32 %	0.70 %	
KLP AksjeUSA Indeks	P	1.22 %	1.06 %	0.16 %	-3.89 %	-3.66 %	-0.23 %	0.42 %	MSCI USA
	S	1.22 %	1.06 %	0.16 %	-3.89 %	-3.66 %	-0.23 %	0.42 %	
	S-USD	5.54 %	5.38 %	0.16 %	-14.98 %	-14.80 %	-0.17 %	0.42 %	
KLP AksjeUSA Indeks Valutasikret	P	5.19 %	5.11 %	0.08 %	-18.03 %	-17.71 %	-0.32 %	0.45 %	MSCI USA valutasikret
	S	5.20 %	5.11 %	0.08 %	-17.96 %	-17.71 %	-0.25 %	0.45 %	
KLP AksjeAsia Indeks	P	6.45 %	6.88 %	-0.43 %	-3.80 %	-1.99 %	-1.81 %	0.53 %	MSCI Pacific
	S	6.46 %	6.88 %	-0.43 %	-3.80 %	-1.99 %	-1.81 %	0.53 %	
KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret	P	5.37 %	5.86 %	-0.49 %	-1.45 %	0.29 %	-1.74 %	0.60 %	MSCI Pacific valutasikret
	S	5.38 %	5.86 %	-0.48 %	-1.36 %	0.29 %	-1.65 %	0.60 %	
SVANEMERKEDE FOND									
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar	P	3.09 %	2.57 %	0.51 %	-4.97 %	-3.33 %	-1.63 %	3.30 %	MSCI World Dev. Markets
	S	3.09 %	2.57 %	0.52 %	-4.85 %	-3.33 %	-1.52 %	3.30 %	
KLP AksjeGlobal Mer S.ansvar Val.sik.	P	5.67 %	5.49 %	0.18 %	-14.51 %	-13.55 %	-0.96 %	3.04 %	MSCI World Dev. Markets val.sik.
	S	5.68 %	5.49 %	0.19 %	-14.47 %	-13.55 %	-0.91 %	3.04 %	
KLP AksjeFremv. M. Mer S.ansvar	P	8.94 %	10.13 %	-1.19 %	-6.88 %	-8.36 %	1.47 %	3.23 %	MSCI Emerging Market
	S	8.96 %	10.13 %	-1.17 %	-6.77 %	-8.36 %	1.59 %	3.23 %	
KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar	P	6.69 %	6.44 %	0.25 %	-16.21 %	-13.06 %	-3.16 %	3.44 %	VINXBCAPNOKNI
	S	6.70 %	6.44 %	0.25 %	-16.13 %	-13.06 %	-3.07 %	3.44 %	
KLP Obligasjon Global Mer S.ansvar	P	4.06 %	4.17 %	-0.11 %	-14.87 %	-14.81 %	-0.05 %	0.32 %	Barclays Global Agg. Corp. SR
	S	4.06 %	4.17 %	-0.10 %	-14.93 %	-14.81 %	-0.11 %	0.32 %	
KLP Obligasjon 1 år Mer S.ansvar	P	0.60 %	0.48 %	0.12 %	0.27 %	0.14 %	0.13 %	0.60 %	NBP Norw. RM1-RM3 Dur. 1 Idx
	S	0.61 %	0.48 %	0.12 %	0.28 %	0.14 %	0.14 %	0.60 %	
KLP Nåtid Mer Samfunnsansvar	P	1.72 %	1.69 %	0.03 %	-4.97 %	-5.02 %	0.05 %	0.42 %	Kombinasjonsindeks
	S	1.73 %	1.69 %	0.04 %	-4.92 %	-5.02 %	0.09 %	0.42 %	
KLP Kort Horisont Mer Samfunnsansvar	P	2.31 %	2.25 %	0.06 %	-6.13 %	-5.79 %	-0.34 %	0.64 %	Kombinasjonsindeks
	S	2.32 %	2.25 %	0.07 %	-6.09 %	-5.79 %	-0.30 %	0.64 %	
KLP Lang Horisont Mer S.ansvar	P	3.68 %	3.53 %	0.15 %	-8.85 %	-7.89 %	-0.96 %	1.80 %	Kombinasjonsindeks
	S	3.69 %	3.53 %	0.16 %	-8.84 %	-7.89 %	-0.94 %	1.80 %	
KLP Framtid Mer Samfunnsansvar	P	4.99 %	4.74 %	0.26 %	-11.72 %	-10.26 %	-1.46 %	2.96 %	Kombinasjonsindeks
	S	5.00 %	4.74 %	0.26 %	-11.69 %	-10.26 %	-1.43 %	2.96 %	

Avkastning for KLP-fondene pr. 30.11.2022

	Klasse	Avkastning siste måned			Avkastning hittil i år			TE ²	Referanseindeks
		Fond	Indeks	Diff.	Fond	Indeks	Diff.		
AKTIVE AKSJEFOND									
KLP AksjeNorge	P	4.06 %	4.50 %	-0.44 %	0.31 %	-5.32 %	5.63 %	1.72 %	Oslo Børs Fondindeks (OSEFX)
	S	4.09 %	4.50 %	-0.42 %	0.50 %	-5.32 %	5.81 %	1.72 %	
FAKTORFOND									
KLP AksjeGlobal Flerfaktor	P	2.20 %	2.57 %	-0.37 %	1.71 %	-3.33 %	5.04 %	6.34 %	MSCI World Developed Markets
	S	2.26 %	2.57 %	-0.31 %	1.85 %	-3.33 %	5.19 %	6.34 %	
KLP AksjeGlobal Flerfaktor Valutasikret	P	4.90 %	5.49 %	-0.59 %	-8.01 %	-13.55 %	5.55 %	6.19 %	MSCI World Dev. Markets val.sik.
	S	4.91 %	5.49 %	-0.58 %	-7.95 %	-13.55 %	5.60 %	6.19 %	
KLP AksjeGlobal Small Cap Flerfaktor	P	2.01 %	1.81 %	0.20 %	1.16 %	-4.87 %	6.03 %	5.38 %	MSCI World Small Cap
	S	2.01 %	1.81 %	0.20 %	1.29 %	-4.87 %	6.16 %	5.38 %	
KLP AksjeFremv. Markeder Flerfaktor	P	7.43 %	10.13	-2.70 %	-3.65 %	-8.36 %	4.71 %	6.01 %	MSCI Emerging Markets
	S	7.44 %	10.13	-2.69 %	-4.02 %	-8.36 %	4.34 %	6.01 %	
RENTEFOND									
KLP Likviditet	P	0.34 %	0.32 %	0.01 %	1.25 %	1.22 %	0.03 %	0.23 %	NBP Liquidity Low Risk Index
	S	0.34 %	0.32 %	0.02 %	1.27 %	1.22 %	0.05 %	0.23 %	
KLP FRN	P	0.60 %	0.49 %	0.11 %	0.70 %	0.90 %	-0.20 %	0.36 %	NBP Norw. RM1-RM3 Fl. Rate Idx
	S	0.60 %	0.49 %	0.11 %	0.68 %	0.90 %	-0.22 %	0.36 %	
KLP Kort Stat	P	0.51 %	0.47 %	0.04 %	0.01 %	0.14 %	-0.14 %	0.18 %	NBP Norw. Gov. TB
	S	0.51 %	0.47 %	0.04 %	0.02 %	0.14 %	-0.12 %	0.18 %	
KLP Obligasjon 1 år	P	1.62 %	1.51 %	0.11 %	-2.67 %	-2.99 %	0.32 %	0.60 %	NBP Norw. RM1-RM2 Dur. 1 Idx
	S	1.62 %	1.51 %	0.11 %	-2.65 %	-2.99 %	0.35 %	0.60 %	
KLP Obligasjon 3 år	P	2.94 %	2.99 %	-0.04 %	-5.54 %	-5.65 %	0.11 %	0.30 %	NBP Norw. RM1-RM2 Dur. 3 Idx
	S	2.95 %	2.99 %	-0.04 %	-5.51 %	-5.65 %	0.14 %	0.30 %	
KLP Obligasjon 5 år	P	0.20 %	0.20 %	0.00 %	0.82 %	0.84 %	-0.02 %	0.02 %	NBP Norw. RM1-RM2 Dur. 5 Idx
	S	0.20 %	0.20 %	0.00 %	0.83 %	0.84 %	-0.01 %	0.02 %	
KLP Statsobligasjon	P	1.62 %	1.53 %	0.08 %	-3.84 %	-4.12 %	0.28 %	0.28 %	NBP Norw. Gov. Bonds Index
	S	1.62 %	1.53 %	0.09 %	-3.85 %	-4.12 %	0.27 %	0.28 %	
KLP Kredittobligasjon	P	1.75 %	1.52 %	0.24 %	-2.88 %	-3.21 %	0.33 %	0.57 %	NBP Norw. RM1-RM3 Dur. 3 Idx
	S	1.76 %	1.52 %	0.24 %	-2.86 %	-3.21 %	0.35 %	0.57 %	
KLP Obligasjon Global	P	4.40 %	4.17 %	0.24 %	-14.71 %	-14.81 %	0.11 %	0.25 %	Barclays Global Agg. Corp. SR
	S	4.41 %	4.17 %	0.24 %	-14.64 %	-14.81 %	0.17 %	0.25 %	
FONDSPAKKER									
KLP Nåtid	P	1.81 %	1.70 %	0.10 %	-4.36 %	-4.35 %	-0.01 %	0.24 %	Kombinasjonsindeks
	S	1.81 %	1.70 %	0.11 %	-4.31 %	-4.35 %	0.03 %	0.24 %	
KLP Kort Horisont	P	2.34 %	2.30 %	0.04 %	-4.51 %	-4.43 %	-0.08 %	0.29 %	Kombinasjonsindeks
	S	2.35 %	2.30 %	0.05 %	-4.47 %	-4.43 %	-0.04 %	0.29 %	
KLP Lang Horisont	P	3.62 %	3.70 %	-0.09 %	-4.93 %	-4.82 %	-0.11 %	0.71 %	Kombinasjonsindeks
	S	3.62 %	3.70 %	-0.08 %	-4.90 %	-4.82 %	-0.08 %	0.71 %	
KLP Framtid	P	4.80 %	5.04 %	-0.24 %	-5.51 %	-5.45 %	-0.06 %	1.28 %	Kombinasjonsindeks
	S	4.81 %	5.04 %	-0.23 %	-5.48 %	-5.45 %	-0.03 %	1.28 %	
SPESIALFOND									
KLP Alfa Global Energi	S	1.72 %	0.46 %	1.26 %	14.46 %	0.18 %	14.28 %	6.15 %	NBP Norw. RM1 Dur. 1 Idx
KLP Alfa Global Rente	S	0.05 %	0.46 %	-0.42 %	2.26 %	0.18 %	2.09 %	2.12 %	NBP Norw. RM1 Dur. 1 Idx

	Effektiv rente ¹ (est.)	Rentefølsomhet	Kredittfølsomhet
RENTEFOND			
KLP Likviditet	3.96	0.20	0.69
KLP FRN	4.80	0.11	2.45
KLP Obligasjon 1 år	4.29	1.00	1.30
KLP Obligasjon 1 år Mer Samfunnsansvar	4.40	0.84	1.81
KLP Obligasjon 3 år	4.25	3.04	3.02
KLP Obligasjon 5 år	3.90	5.14	4.29
KLP Kort Stat	2.89	0.40	0.00
KLP Statsobligasjon	3.18	4.45	0.00
KLP Kredittobligasjon	4.62	3.14	3.35
KLP Obligasjon Global	4.98	6.21	6.18
KLP Obligasjon Global Mer Samf.ansvar	4.76	6.21	6.32

¹For papir med flytende rente antas kupong å være lik som ved forrige rente-regulering og ut papirets løpetid. Effektiv rente vil kunne endres fra dag til dag, og er derfor ingen garanti for avkastningen i perioden den er beregnet for.

²Tracking error er ex-post, dvs et historisk basert tall basert på 12 månedlige avkastninger i forhold til referanseindeks, uten effekter fra svingprising.

³Avkastning for KLP AksjeUSA Indeks USD er oppgitt i amerikanske dollar.

Fra og med 22.04.2022 har KLP-fondene innført andelsklasser.

Historisk avkastning er ingen garanti for framtidig avkastning. Framtidig avkastning vil bl.a. avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, verdipapirfondets risiko, samt kostnader ved tegning, forvaltning og innløsning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurstap. Verdien på fond som investerer i internasjonale markeder kan stige eller falle med valutasvingninger.

Source: MSCI. This information is for internal use only and may not be redistributed or used in connection with creating or offering any securities, financial products or indices. Neither MSCI nor any other third party involved in or related to compiling or creating the MSCI data (the «MSCI» Parties) makes any express or implied warranties or representations with respect to such data (or the results to be obtained by the use thereof), and the MSCI Parties hereby expressly disclaim all warranties of originality, accuracy, completeness, merchantability or fitness for a particular purpose with respect to such data. Without limiting any of the foregoing, in no event shall any of the MSCI Parties have any liability for any direct, indirect, special punitive, consequential or any other damages (including lost profits) even if notified of the possible damages.

Source: Euronext. All rights in the Euronext indices and/or the Euronext index trademarks vest in Euronext and/or its licensors. Neither Euronext nor its licensors accept any liability for any errors or omissions in the Euronext indices or underlying data. No further distribution of Euronext data and/or usage of Euronext index trademarks for the purpose of creating and/or operating a financial product is permitted without Euronext's express written consent.

Nasdaq®, VINX Benchmark NOK index, are registered trademarks of Nasdaq, Inc. (which with its affiliates is referred to as the "Corporations") and are licensed for use by KLP Kapitalforvaltning AS. The Product(s) have not been passed on by the Corporations as to their legality or suitability. The Product(s) are not issued, endorsed, sold, or promoted by the Corporations. THE CORPORATIONS MAKE NO WARRANTIES AND BEAR NO LIABILITY WITH RESPECT TO THE PRODUCT(S).

Source: Nordic Bond Pricing AS ("NBP"). All rights reserved. Neither NBP nor its licensors accept any liability for any errors or omissions in the NBP indices or underlying data. No further distribution of NBP data and/or usage of NBP indices for the purpose of creating and/or operating a financial product is permitted without NBP express written consent. NBP and/or its licensors endeavors to ensure that information provided is accurate but does not guarantee its accuracy or reliability and accepts no liability for any direct or indirect loss or damage arising from inaccuracies or omissions. NBP and/or its licensors accepts no liability for any decision made or any action taken in reliance of the information.

KILDE grafer og nøkkeltall indekser: Bloomberg Finance LP.

Opplysninger om KLP-fondene

Fondets navn		Kurser (NAV) pr. 30.11.22	Volum pr. 30.11.22	Årlig Forv. honorar	Minste- innskudd
	klasse		Millioner NOK	Prosent	Kroner
KLP AksjeNorge Indeks	P	3250.19	4,888	0,18	100
	S	3772.33	11,980	0,10	10 mill
	N	961.38	234	0,10	100
KLP AksjeNorden Indeks	P	6739.02	4,559	0,18	100
	S	987.65	997	0,10	10 mill
	N	987.36	270	0,10	100
KLP AksjeGlobal Indeks	P	2174.91	10,331	0,18	100
	S	5329.61	36,064	0,10	10 mill
	N	1039.54	1,270	0,10	100
KLP AksjeGlobal Indeks Valutasikret P	P	2884.83	2,469	0,25	100
	S	3237.82	26,974	0,13	10 mill
	S-1	3189.42	817	0,22	1 mill
	N	979.10	798	0,13	100
KLP AksjeGlobal Small Cap Indeks	P	1522.45	5,873	0,33	100
	S	1528.47	6,705	0,25	10 mill
	N	1025.31	26	0,25	100
KLP AksjeVerden Indeks	P	4594.19	4,632	0,25	100
	S	1031.37	389	0,13	10 mill
	N	1031.38	143	0,13	100
KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks	P	2254.05	2,096	0,28	100
	S	2315.77	13,334	0,18	10 mill
	N	974.34	114	0,18	100
KLP AksjeEuropa Indeks	P	1526.02	945	0,20	100
	S	2375.41	2,455	0,10	10 mill
		1016.66	98	0,10	100
KLP AksjeEuropa Indeks Valutasikret	P	1497.92	275	0,23	100
	S	2081.50	560	0,13	10 mill
	N	991.81	62	0,13	100
KLP AksjeUSA Indeks	P	2457.44	3,177	0,20	100
	S	2457.44	0	0,10	10 mill
	S-USD	4559.15	7 832	0,10	USD 3 mill
	N	2457.44	67	0,10	100
KLP AksjeUSA Indeks Valutasikret	P	1783.31	648	0,23	100
	S	3069.93	567	0,13	10 mill
	N	971.15	26	0,13	100
KLP AksjeAsia Indeks	P	1610.40	571	0,20	100
	S	2194.38	715	0,10	10 mill
	N	1016.55	19	0,10	100
KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret	P	1589.77	173	0,23	100
	S	1523.33	286	0,13	10 mill
	N	1006.52	8	0,13	100
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar	P	1790.51	6,663	0,18	100
	S	1052.10	440	0,10	10 mill
	N	1051.62	11	0,10	100
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar Valutasikret	P	1295.93	1,991	0,23	100
	S	992.48	50	0,13	10 mill
	N	992.51	1	0,13	100
KLP AksjeFremv. Markeder Mer Samfunnsansvar	P	884.58	254	0,28	100
	S	979.34	495	0,18	10 mill
	N	979.19	0	0,18	100
KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar P	P	1398.75	2,890	0,18	100
	S	961.96	45	0,10	10 mill
	N	961.75	0	0,10	100
KLP Obligasjon Global Mer Samfunnsansvar	P	829.94	2,492	0,20	100
	S	963.44	206	0,12	10 mill
	N	962.92	0	0,12	100

Opplysninger om KLP-fondene

Fondets navn		Kurser (NAV) pr. 30.11.22	Volum pr. 30.11.22	Årlig Forv. honorar	Minste- innskudd
	klasse		Millioner NOK	Prosent	Kroner
KLP Obligasjon 1 år Mer Samfunnsansvar	P	1004.99	516	0,10	100
	S	1005.17	260	0,09	10 mill
	N	1005.53	200	0,09	100
KLP Nåtid Mer Samfunnsansvar	P	934.50	3	0,22	100
	S	992.14	-	0,12	10 mill
	N	992.21	0	0,12	100
KLP Kort Horisont Mer Samfunnsansvar	P	978.51	14	0,22	100
	S	995.33	149	0,13	10 mill
	N	995.32	0	0,13	100
KLP Lang Horisont Mer Samfunnsansvar	P	1087.78	37	0,22	100
	S	1002.27	163	0,15	10 mill
	N	1002.35	0	0,15	100
KLP Framtid Mer Samfunnsansvar	P	1182.69	87	0,22	100
	S	1007.34	-	0,15	10 mill
	N	1007.53	0	0,15	100
KLP AksjeNorge	P	9679.11	270	0,75	100
	S	956.74	7,073	0,50	10 mill
	N	956.51	33	0,50	100
KLP AksjeGlobal Flerfaktor	P	2771.87	800	0,27	100
	S	1042.00	15,093	0,15	10 mill
	N	1041.82	11	0,15	100
KLP AksjeGlobal Flerfaktor Valutasikret	P	1819.81	64	0,30	100
	S	988.21	-	0,17	10 mill
	N	988.23	12	0,17	100
KLP AksjeGlobal Small Cap Flerfaktor	P	1533.55	58	0,45	100
	S	1037.08	1,994	0,30	10 mill
	N	1036.83	0	0,30	100
KLP AksjeFremv. Markeder Flerfaktor	P	1238.16	34	0,40	100
	S	986.77	1,711	0,25	10 mill
	N	986.96	0	0,25	100
KLP Likviditet	P	1012.95	1,336	0,10	100
	S	1008.08	2,803	0,09	10 mill
	N	1008.35	200	0,09	100
KLP FRN	P	1058.28	767	0,10	100
	S	1006.73	824	0,09	10 mill
	N	1007.08	0	0,09	100
KLP Kort Stat	P	1009.28	2,183	0,10	100
	S	1005.99	1,057	0,09	10 mill
	N	1006.33	0	0,09	100
KLP Obligasjon 1 år	P	1013.42	737	0,10	100
	S	1003.37	441	0,09	10 mill
	N	1003.60	204	0,09	100
KLP Obligasjon 3 år	P	999.10	256	0,10	100
	S	999.78	933	0,09	10 mill
	N	999.99	102	0,09	100
KLP Obligasjon 5 år	P	1211.25	1,348	0,10	100
	S	999.68	76	0,09	10 mill
	N	999.88	0	0,09	100
KLP Statsobligasjon	P	937.40	524	0,10	100
	S	1004.92	1,002	0,09	10 mill
	N	1005.10	132	0,09	100
KLP Kredittobligasjon	P	1027.93	4,028	0,10	100
	S	999.74	248	0,09	10 mill
	N	1000.09	0	0,09	100

Opplysninger om KLP-fondene

Fondets navn		Kurser (NAV) pr. 30.11.22	Volum pr. 30.11.22	Årlig Forv. honorar	Minste- innskudd
	klasse		Millioner NOK	Prosent	Kroner
KLP Obligasjon Global P	P	903.10	338	0,20	100
	S	915.36	27,359	0,12	10 mill
	N	964.33	0	0,12	100
KLP Nåtid	P	909.41	654	0,22	100
	S	994.94	107	0,12	10 mill
	N	995.05	0	0,12	100
KLP Kort Horisont	P	1017.60	177	0,22	100
	S	995.38	10	0,13	10 mill
	N	995.42	0	0,13	100
KLP Lang Horisont	P	2036.22	895	0,22	100
	S	995.85	31	0,15	10 mill
	N	995.93	0	0,15	100
KLP Framtid	P	1664.65	1,182	0,22	100
	S	995.39	97	0,15	10 mill
	N	995.41	31	0,15	100
Spesialfondet KLP Alfa Global Energi	S	1868.97	2,289	0,80*	1 mill
Spesialfondet KLP Alfa Global Rente	S	1003.18	1,450	0,80*	1 mill
Totalvolum			251,384		

* + 10% av verdistigningen over referanserenten, hvis verdien overstiger tidligere høyeste verdi. Fondene er kun tilgjengelig for profesjonelle kunder.

Fondenes regler for innskudd og uttak

INNSKUDD

Ved tegning av andeler før kl. 13 gis det kurs i fondet samme dag (bortsett fra KLP Aksje Asia Indeks, KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret, KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks, KLP AksjeFremvoksende Markeder Flerfaktor og KLP AksjeFremvoksende Markeder Mer Samfunnsansvar der det gis neste virkedags kurs) under forutsetning av at betalingen er identifiserbar på fondets konto innen kl. 15 og at kunden har sendt inn nødvendig dokumentasjon og informasjon.

UTTAK

Ved melding før kl. 13 gis uttakskurs samme dag (bortsett fra KLP Aksje Asia Indeks, KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret, KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks, KLP AksjeFremvoksende Markeder Flerfaktor og KLP AksjeFremvoksende Markeder Mer Samfunnsansvar der det gis neste virkedags kurs). Penger vil normalt være på kundens bankkonto 2-3 virkedager etter at uttaket er registrert her. Ved nyttår kan det ta noen flere dager. For de to spesialfondene må krav om innløsning varsles 10 virkedager før innløsning.

SVINGPRISING

Fondene bruker svingprising ved kjøp og salg av andeler. Les her for detaljer: <https://www.klp.no/sparing-og-fond/spar-i-fond/svingprising-i-klp-fondene-1.41101>

GENERELT

Alle oppgitte kurser og avkastningstall som publiseres, eller som kunden får oppgitt i sine rapporter, er fratrukket årlig forvaltningshonorar (nettoavkastning).

Fondenes gebyrer eller rammevilkår kan endres av forvalteren etter regler som fastlegges av Finanstilsynet. Andelseierne varsles om endringer ved brev forut for gjennomføringen. Det er ingen begrensning på antall uttak fra noen av fondene.

Samtlige investeringer i KLP-fondene er gjort i henhold til KLP-fondenes retningslinjer for ansvarlige investeringer.

Forbehold

Denne rapporten baserer seg på kilder som av KLP Kapitalforvaltning vurderes som pålitelige. Det er imidlertid ikke mulig å garantere at informasjonen i rapporten er presis eller fullstendig. Uttalelsene i rapporten reflekterer KLP Kapitalforvaltnings oppfatning på det tidspunkt de ble utarbeidet, og vi forbeholder oss retten til å endre oppfatning uten varsel. Denne rapporten skal ikke forstås som et tilbud eller anbefaling om kjøp eller salg av finansielle instrumenter. KLP Kapitalforvaltning påtar seg ikke ansvar for direkte eller indirekte tap eller utgifter som skyldes forståelsen av og/eller bruken av denne rapporten.

Historisk avkastning er ingen garanti for framtidig avkastning. Framtidig avkastning vil bl.a. avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet,

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

Besøksadresse:

Dronning Eufemias gate 10, Oslo.

KLP KAPITALFORVALTNING AS

Postboks 400 Sentrum 0103 Oslo, Norge

www.klp.no

Sentralbord: 55 54 85 00